

Asia: VN/7020/2024

Lausuntopyyntö tekoäly- ja tekijänoikeuspienryhmien loppuraporteista

1. Täydentäviä huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin

Onko pienryhmä I: Tekoäly luovassa työssä loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Suomen Yrittäjät huomauttaa, että luovien alojen toimijat ovat usein yksin- tai pienyrittäjiä, joiden mahdollisuudet vaikuttaa oikeusteitse asioihin on rajallinen. Siksi lainsäädännön tulee olla ensisijaisesti EU-tasolla päätettyä ja markkinoita laajemmin ohjaavaa, ja erityisesti suuria, globaaleja yrityksiä sitovaa. Luovilla aloilla tulisi lisätä myös ymmärrystä yrittämisen edellytyksiin ja kilpailukykyyn, jottei ala lannistu tekoälyn käytöstä ja kehityksestä, sekä ole täysin riippuvainen julkisen rahoituksen kompensaatiosta.

Suomen Yrittäjät toteutti hiljattain kyselytutkimuksen yhteistyössä Aula Researchin kanssa osana KLOV-hankkeen toimintaa, johon vastasi 535 luovan- ja kulttuurialan yrittäjää.

Kaksi kolmesta vastaajasta kertoo yrityksensä hyödyntäneen tekoälypohjaisia työkaluja ainakin hieman. Mitä suurempi yritys on sekä liikevaihdoltaan että henkilöstömäärältään, sen enemmän näitä työkaluja on hyödynnetty ja sen myönteisemmin tekoälyn tuomiin hyötyihin suhtaudutaan. Tekoälyn käyttö näkyy myös lähivuosien strategioissa - tekoälysovelluksia hyödyntäneet yritykset ilmoittavat muita enemmän lähivuosien painopisteekseen digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisen

Vaikka puolet vastaajista uskoo tekoälyn vähentävän työvoiman tarvetta toimialallaan, ilmoittivat tekoälyä paljon hyödyntävät yritykset muita useammin suunnittelevansa uuden henkilöstön palkkaamista. Näin ollen tekoälyn käyttö ei suoraviivaisesti tarkoita luovien alojen lannistumista.

Vastaajista reilu puolet (56 %) näkee tekoälyn tarjoavan mahdollisuuksia yrityksen toiminnalle. Noin joka neljäs (26 %) suhtautuu tekoälyyn neutraalisti ja 15 % pitää tekoälyä uhkana. Toimialojen välillä näkyi eroja. Ääni- ja musiikkiala sekä arkkitehtuuriala näkivät muita aloja useammin tekoälyn

uhkana. Toisaalta tekoälyllä nähtiin oleva suuri hyödyntämispotentiaali markkinointialalla ja luovissa toimistoissa, palvelu- ja digitaalisessa muotoilussa, ja AV-sisältöjä tuottavilla toimialoilla.

Onko pienryhmä 2: Teknologia loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Ei huomautettavaa.

Onko pienryhmä 3: Oikeudelliset kysymykset loppuraportin sisältöön täydennettävää oman toimialasi osalta?

Ei huomautettavaa.

2.1 TOIMENPITEET

1. Kannatatko esitettyjä toimenpiteitä?

Suomen Yrittäjät kannattaa tekijänoikeuksien ja tekoälysäädöksen välisten kysymysten ratkaisemista EU-tasolla, mukaan lukien standardit ja infrastruktuurit. Euroopan komission tekoälytoimisto on myös oikea taho selkeyttämään ohjausta ja tiedotusta.

Suomen Yrittäjät suhtautuu varovaisen kriittisesti esitykseen erityisestä sopimuslissenssisäännöksestä tekijänoikeuslakiin. Ehdotus on vallitsevan tekijänoikeustradition mukainen, mutta näemme ehdotuksessa riskejä siitä, että Suomeen luotaisiin kansallinen erityisjärjestely, joka olisi hankalasti yhteensovittavissa EU- tai kansainvälisten sääntelyn kanssa. Lisäksi sopimuslissenssisäännöksellä ei turvataisi useiden luovien alojen yrittäjien asemaa. Suhtaudumme kuitenkin positiivisesti näkemykseen ja tavoitteeseen, että tekijänoikeuden haltijan on myös halutessaan oltava oikeus estää teoksen käyttö tekoälyn kautta. Kuitenkin problematiikkaa tulisi ratkaista EU:n tasolla. Nähdäksemme aiheeseen liittyy monia käytännöllisiä ongelmia, joihin Suomen lainsäädäntö ei voi yksin vastata.

Suomen Yrittäjät huomauttaa, että erinäiset raportointivelvollisuudet ovat jo huomioitu seikkaperäisesti EU:n tekoälysäädöksessä. Velvollisuuksien lisääminen ainoastaan viivyttää EU-alueen yritysten kilpailukykyä ja kehitysmahdollisuuksia sekä epäsuhtaisesti rajoittaisi pk-yritysten toimintaa. Tarkka raportointi ei myöskään estä luovan materiaalin käyttöä reaaliajassa.

2. Onko jokin toimenpide mielestäsi toista tärkeämpi?

Eurooppa-tasoinen toiminta, kuten kansainväliset standardit sekä käytänte- ja soveltamisohjeet, ovat ensisijaiset.

3. Millä tavalla katsot, että toimenpiteet tulisi toteuttaa?

Toimenpiteet tulisi toteuttaa EU-tasolla yhteistyössä Euroopan komission ja muiden jäsenmaiden kanssa. Toimenpiteissä tulee myös ottaa huomioon, että usein luovan alan toimijat ovat yksin- tai pienyrittäjiä, joten toimenpiteiden tulee olla skaalautuvia, selvästi ohjeistettavissa ja byrokraattisesti rajallisia.

2.2 KOULUTUS- JA TIEDOTUS

1. Kannatatko esitettyjä toimenpiteitä koulutukseen ja tiedotukseen liittyen?

Suomen Yrittäjät kannattaa esitettyjä toimenpiteitä, mutta huomauttaa, että niistä puuttuu toteuttamiseen vaadittava konkretia.

Ihmisten yleisen ymmärryksen syventäminen tekoälyn ja tekijänoikeuksien suhteesta sekä keskinäisistä vaikutuksista on laaja päämäärä, joka kaipaa selkeyttämistä. On selvää, että Suomessa tulee oppilaitoksissa osana kriittistä ajattelua opettaa myös tekoälyn suhdetta luovuuteen ja luoviin aloihin, mutta sen opetuksen vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluessa. Jo nyt teknologia, etenkin tekoäly, kehittyy nopeammin kuin lainsäädäntö ja koulutusmateriaalit. On siis hyvin tärkeää, että keskitymme kouluttamaan luovien alojen toimijoiden ymmärrystä omista oikeuksista ja tekoälyn kehittäjien tietoisuutta omista velvollisuuksistaan.

Suomen Yrittäjien tuottaman marraskuun 2024 yrittäjägallupin (<https://www.yrittajat.fi/app/uploads/public/2025/01/yrittajagallup-tekoalysta-15012025-1.pdf>) mukaan tekoälyä halutaan hyödyntää oman työn tehostamiseen, mutta osaamisen puute oli vastaajilla korkeimpana esteenä tekoälyn käytölle. Tekoäly tuo mukanaan valtavasti uusia mahdollisuuksia liiketoiminnan kehittämiseksi ja skaalautumiselle. Erityisesti yksinyrittäjät, joista Suomen ja luovien alojen yrityskehitys suurimaksi osaksi koostuu, voisivat hyötyä tekoälyn käytöstä laajemmin. Koulutusta ja tiedotusta tekoälystä ja siihen liittyvistä tekijänoikeuksista tulisi selvästi kehittää ja tarjota yrittäjille.

Enemmistö yrittäjistä kaipasi myös tiukempaa tekoälyn sääntelyä. Samaan aikaan kolmasosa vastaajista ei kuitenkaan osannut sanoa miten suhtautuu tekoälyn sääntelyyn. Näin ollen on tärkeää toteuttaa sääntelyä niin, että se on mahdollisimman selkeää ja ymmärrettävää, jotta se myös rohkaisee käyttäjiä hyödyntämään tekoälyä oikeaoppisesti oman liiketoiminnan tehostamiseen.

2. Onko jokin ehdotettu teema mielestäsi toista tärkeämpi?

Luovien alojen koulutustarve on ilmeinen ja tulisi näkyä jo nyt ainakin toisella ja kolmannella asteella.

3. Millä tavalla katsot, että koulutus ja tiedotus tulisi toteuttaa?

-

2.3 SELVITYKSET

1. Kannatatko esitettyjä aiheita selvittäväksi?

Suomen Yrittäjät kannattaa selvitysten toteuttamista.

2. Onko jokin selvityksen aihe mielestäsi toista tärkeämpi?

Uudenlaisten ammattitaitojen kehittäminen ja luovien alojen uusien ansaintamallien selvittäminen on akuutein, kun teknologiakehitys on nopeaa. Lisäksi painotamme, että aineettomaan arvонуontiin liittyvää osaaminen on ensiarvoisen tärkeää tulevaisuuden kannalta myös valtion tasolla, eikä ainoastaan luovan alan ammattilailla. Jotta luovan alan toimijat voivat tulevaisuudessa kehittyä ja

kasvaa, tulee politiikan tunnustaa aineettoman arvonluonnin olevan taloudelle yhtä merkityksellistä kuin aineellinen arvonluonti.

Lisäksi suosittelemme, että luovien alojen kilpailukyvyyn ja tuottavuuden kasvuun panostetaan selvittämällä ja analysoimalla eri luovan alan toimialojen tulevaisuuksia teknologiakehityksen rinnalla. Julkisen talouden tasapainon takia valtion lisärahoitus on epävarma tae. Luovan alan ammattilaisia täytyy tukea myös menestyvään yrittäjyyden tielle mm. kaupallistamisen ja myynnin edistämällä.

3. Millä tavalla katsot, että selvitykset tulisi toteuttaa?

Moni esitetystä selvityksistä voi toteuttaa samanaikaisesti. Tekoälyn kehittyessä kovaa vauhtia, on ensiarvoisen tärkeää, että selvitykset ja analyysit toteutetaan myös mahdollisimman pian. Lainsäädännön vaikutuksia arvioivat selvitykset tulisi toteuttaa myös EU-tasolla.

3. Lopuksi

Muita huomioita pienryhmien laatimiin loppuraportteihin ja niissä esitettyihin suosituksiin?

Lainsäädäntöä ja standardeja tulee ensisijaisesti kehittää EU-tasolla. Suomi ei hyödy omasta lainsäädännöstä, joka voi pahimmillaan heikentää kilpailu-kykyämme globaaleilla markkinoilla. On suomalaisten yrittäjien etu, että toimimme samoilla säännöillä EU-tasolla.

Nyroos Maria
Suomen Yrittäjät ry